

---

provincie
GELDERLAND

ONTWERPBESLUIT WET NATUURBESCHERMING VAN GEDEPUTEERDE STATEN VAN
GELDERLAND

Wet natuurbescherming hoofdstuk 3, ontheffing soorten

Datum besluit : 3 juli 2018
Onderwerp : Wet natuurbescherming - 2017-015627 – Landgoed Klingelbeek,
Klingelbeekseweg 23, Arnhem, gemeente Arnhem
Activiteit : Herontwikkeling Landgoed Klingelbeek te Arnhem
Verlenen/weigeren : Verlenen ontheffing
Aanvrager : Schipper Bosch Projecten te Amersfoort
Zaaknummer : 2017-015627

Beslissing van GEDEPUTEERDE STATEN VAN GELDERLAND op het verzoek van Schipper Bosch Projecten, Basicweg 7, 3821BR te Amersfoort, hierna te noemen de aanvrager, van 15 november 2017, om een ontheffing op grond van de Wet natuurbescherming (Wnb).

De opbouw van deze beslissing is als volgt:

- Allereerst worden de ingediende aanvraag en het procesverloop toegelicht;
- Daarna volgt het besluit met inbegrip van de voorschriften;
- Onder het kopje 'beoordeling' wordt de onderbouwing van het besluit gegeven;
- De beslissing wordt afgesloten met enkele algemene bepalingen en een toelichting op het verdere procesverloop ('overige verplichtingen' en 'zienswijzen').

AANVRAAG EN PROCESVERLOOP

Op 15 november 2017 ontvingen wij een aanvraag van de Schipper Bosch Projecten voor een ontheffing in het kader van hoofdstuk 3 van de Wnb voor het (mogelijk) beschadigen of vernielen van voortplantings- of rustplaatsen van de gewone dwergvleermuis. In de oorspronkelijke aanvraag was sprake van een start van de werkzaamheden in het voorjaar 2018, maar die start is doorgeschoven naar 1 september 2018.

De ontheffing wordt aangevraagd in het kader van het in de wet genoemde belangen:

- in het belang van de volksgezondheid, de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten.

De aanvraag maakt deel uit van deze ontheffing.

Er is voor het aangevraagde project/de werkzaamheden niet eerder een ontheffing in het kader van soortenbescherming verleend.

Er wordt geen gebruik gemaakt van een gedragscode.

Op deze aanvraag is afdeling 3.4 van de Algemene wet bestuursrecht van toepassing verklaard.

BESLUIT

Gedeputeerde Staten van Gelderland

HEBBEN BESLOTEN

gelet op artikel 3.8, lid 1 van de Wet natuurbescherming

ONTHEFFING TE VERLENEN

aan Schipper Bosch Projecten, Basicweg 7, 3821BR te Amersfoort;

voor de soorten, van de verbodsbepalingen en voor de wettelijke belangen, zoals weergegeven in tabel 1.

Tabel 1: Soorten, verboden en belangen

Soort	Verbod	Belang
Gewone dwergvleermuis (<i>Pipistrellus pipistrellus</i>)	Artikel 3.5, lid 2 en 4 Het opzettelijk verstoren van dieren; Het beschadigen of vernielen van de vaste voortplantingsplaats of rustplaats.	Artikel 3.8, lid 5 sub b3 In het belang van redenen van sociale of economische aard.

Aan deze ontheffing zijn op grond van artikel 5.3 van de Wnb de volgende voorschriften verbonden:

Algemene voorschriften

1. De ontheffing geldt voor het gebied zoals aangegeven in figuur 1 in bijlage 1.
2. De ontheffing geldt uitsluitend voor de soort(en), verbod(en) en belang(en) zoals weergegeven in tabel 1.
3. De ontheffing is geldig tot en met 31 december 2020.
4. Deze ontheffing wordt uitsluitend gebruikt door (medewerkers van) de ontheffinghouder of aantoonbaar in opdracht van de ontheffinghouder handelende (rechts)personen. De ontheffinghouder blijft daarbij verantwoordelijk voor de juiste naleving van deze ontheffing.
5. De in voorschrift 4 genoemde (rechts)personen beschikken op de plaats waar de vergunde activiteit wordt uitgevoerd over een (digitale) kopie van deze ontheffing, en tonen deze op verzoek aan de daartoe bevoegde toezichthouders en opsporingsambtenaren.
6. De in voorschrift 4 genoemde (rechts)personen zijn op de hoogte van de inhoud en het doel van deze ontheffing en de daaraan verbonden voorschriften, zodanig dat zij daar ook invulling en uitvoering aan kunnen geven.
7. Minimaal twee weken voor aanvang van de werkzaamheden van de activiteit/het project moet melding worden gedaan van de datum van start van de werkzaamheden aan de Provincie Gelderland, via e-mailadres post@gelderland.nl, onder vermelding van het zaaknummer 2017-015627.
8. De ontheffinghouder dient contact op te nemen met de Provincie Gelderland indien er verbodsbepalingen worden overtreden of beschermde soorten worden aangetroffen, waarvoor geen ontheffing is verleend. Dit kan het geval zijn als er onverwachte negatieve effecten optreden van de activiteiten. Dit kan via e-mailadres post@gelderland.nl, onder vermelding van het zaaknummer 2017-015627.

9. De werkzaamheden dienen te worden uitgevoerd onder begeleiding van een deskundige¹ op het gebied van de gewone dwergvleermuis.
10. De deskundige op het gebied van de soort(en) houdt alle bevindingen bij in een logboek en heeft deze beschikbaar op het project. Daarnaast wordt het logboek uiterlijk twee weken na afronding van de werkzaamheden verstrekt aan de Provincie Gelderland, via e-mailadres post@gelderland.nl, onder vermelding van het zaaknummer 2017-015627. In het logboek wordt vermeld op welke data de deskundige aanwezig was, welke werkzaamheden zijn uitgevoerd en (indien van toepassing) hoeveel exemplaren van welke soorten op welke locatie zijn waargenomen en hoeveel er met welke methode zijn gevangen en waar deze zijn uitgezet.

Specifieke voorschriften voor de gewone dwergvleermuis

11. De negatieve effecten van de werkzaamheden dienen te worden voorkomen door uitvoering van de mitigerende maatregelen, zoals opgenomen in het onderdeel "In de aanvraag beschreven mitigerende maatregelen" en in tabel 2 van deze beschikking. De maatregelen zijn tevens in detail beschreven in het rapport "Activiteitenplan gewone dwergvleermuis Landgoed Klingelbeek, Ruimte voor Advies, november 2017".

---

¹ De provincie Gelderland verstaat onder een deskundige een persoon die voor de situatie, habitats en soorten ten aanzien waarvan hij of zij gevraagd is te adviseren en/of te begeleiden, aantoonbare ervaring en ((soort)specifieke) ecologische kennis heeft. De ervaring en kennis dient te zijn opgedaan doordat de deskundige:

- op HBO-, dan wel universitair niveau een opleiding heeft genoten met als zwaartepunt (Nederlandse) ecologie; en/of
- als ecoloog werkzaam is voor een ecologisch adviesbureau, zoals bijvoorbeeld een bureau welke is aangesloten bij het Netwerk Groene Bureaus.

Met betrekking tot soorten of specifieke soorten kan als deskundige ook iemand worden aangemerkt die:

- op MBO-niveau een opleiding heeft afgerond met als zwaartepunt de Wet natuurbescherming, soortenherkenning en zorgvuldig handelen ten opzichte van die soorten; en/of
- zich aantoonbaar actief inzet op het gebied van de soortenbescherming en is aangesloten bij en werkzaam voor de daarvoor in Nederland bestaande organisaties (zoals bijvoorbeeld Zoogdiervereniging, RAVON, Stichting Das en Boom, Vogelbescherming Nederland, Vlinderstichting, Natuurhistorisch Genootschap, KNNV, NJN, IVN, EIS Nederland, FLORON, SOVON, STONE, Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten, De Landschappen en Stichting Beheer Natuur en Landelijk gebied) en/of zich aantoonbaar actief inzet op het gebied van de soortenmonitoring en/of -bescherming.

BEOORDELING

In het navolgende is de beoordeling schematisch uitgewerkt. De toe te passen mitigerende maatregelen zijn in tabel 2 opgenomen.

In de aanvraag beschreven project

Voor het adres Landgoed Klingelbeek, Klingelbeekseweg 23 te Arnhem bestaat het voornemen om de bestaande bebouwing, het voormalige Fraterhuis Sint Eusebius (verder te noemen "villa") te renoveren en daarin woningen, ateliers en een horecavoorziening te realiseren.

In figuur 1 in Bijlage 1 is de ligging van het plangebied en de locatie van de te renoveren villa weergegeven.

In de aanvraag beschreven wijze van uitvoering van het onderzoek

Er is door Ruimte voor Advies medio 2016 een Quick Scan uitgevoerd om een inschatting te maken van de potenties en aan- of afwezigheid van de beschermde soorten. Aangezien er kans was op de aanwezigheid van verblijfplaatsen van vleermuizen en nesten van gierzwaluwen is door hetzelfde onderzoeksbureau eind 2016 en in voorjaar en zomer van 2017 nader (veld-)onderzoek naar de aanwezigheid van vleermuizen en gierzwaluwen uitgevoerd.

Het mogelijk voorkomen van een aantal andere soortengroepen is afgewogen op basis van de eigenschappen van de gebouwen en het plangebied. Op basis daarvan worden er geen negatieve effecten verwacht op andere soortengroepen en beschermde gebieden. Deze soortengroepen worden dan ook niet verder beoordeeld in dit besluit.

In de periode tussen september 2016 en mei tot en met juli 2017 zijn in totaal vier veldbezoeken uitgevoerd om de aanwezigheid van vleermuizen en hun verblijfplaatsen te onderzoeken en daarnaast drie veldbezoeken om nestplaatsen van de gierzwaluw te onderzoeken. De inventarisatie is uitgevoerd conform het Vleermuisprotocol 2017 van het Netwerk Groene Bureaus en het onderzoek naar het voorkomen van gierzwaluwnesten voldoet aan de eisen, zoals opgenomen in de Soortenstandaard Gierzwaluw.

Details zijn beschreven in het "Nader onderzoek vleermuizen en gierzwaluw landgoed Klingelbeek te Arnhem, Ruimte voor Advies, oktober 2017".

In de aanvraag beschreven voorkomen van beschermde soorten in het projectgebied

Aangetroffen in en rond het plangebied zijn:

- Eén zomer- en paarverblijfplaats (en wellicht ook in gebruik als winterverblijfplaats) van de gewone dwergvleermuis in de dakconstructie van de te renoveren villa;
- Meerdere overvliegende en foeragerende exemplaren van onder meer de gewone dwergvleermuis, laatvlieger, ruige dwergvleermuis en de watervleermuis.

In Bijlage 2 is in figuur 2 aangegeven op welke plaatsen verblijfplaatsen en vliegende en foeragerende exemplaren van vleermuizen zijn aangetroffen.

In de aanvraag beschreven effecten van het project op de ecologische waarden

Als gevolg van de renovatie van de villa worden de volgende effecten voorzien:

- Vernietigen van een zomer- en paarverblijfplaats (en wellicht tevens winterverblijfplaats) van de gewone dwergvleermuis.

Effecten op vlieg- en foerageerroutes van vleermuizen kunnen worden uitgesloten, omdat de bomen in het plangebied, waarlangs de voornaamste routes gelegen zijn, intact blijven. Aangezien er buiten het broedseizoen wordt gewerkt is van enige invloed op broedvogels geen sprake, temeer daar geen jaarrond-nesten zijn aangetroffen.

In de aanvraag beschreven preventieve maatregelen om effecten te voorkomen

Er zijn geen preventieve maatregelen beschreven in de aanvraag, anders dan dat buiten het broedseizoen wordt gewerkt. In de oorspronkelijke aanvraag was sprake van een start van de werkzaamheden in het voorjaar 2018, maar die start is doorgeschoven naar 1 september 2018. Als er begin september 2018 nog broedende vogels mochten voorkomen, dan wordt daar in de renovatiewerkzaamheden rekening mee gehouden, in overleg met de ecologisch deskundige.

In de aanvraag beschreven gedragscode

Uit de aanvraag blijkt dat geen gebruik gemaakt wordt van een gedragscode.

Nu preventieve maatregelen, ter voorkoming van overtreding van de in hoofdstuk 3 van de Wnb vermelde verboden, onvoldoende in deze aanvraag zijn opgenomen en er geen gedragscode van toepassing is, is voor het uitvoeren van de aangevraagde activiteit een ontheffing nodig.

In de aanvraag beschreven mitigerende maatregelen

Beschreven mitigerende maatregelen om negatieve effecten van de sloop te voorkomen, kunnen worden onderverdeeld in:

1. Het nemen van tijdelijke mitigerende maatregelen;
2. Het ongeschikt maken van verblijfplaatsen of verjagen ruim vóór de ingreep;
3. Het vermijden van gevoelige perioden en verjagen tijdens ingreep;
4. Het creëren van alternatieve nest- en verblijfplaatsen in de nieuw te bouwen woningen.

Ad 1: Ten behoeve van tijdelijke mitigatie van de zomer- en paarverblijfplaats van de gewone dwergvleermuis zijn vier vleermuiskasten (van het type "Chillon" van Vivera) opgehangen aan bomen in de buurt van de te renoveren villa. Deze kasten zijn in september 2016 geplaatst, ruim voor de start van de werkzaamheden die leiden tot vernietiging van de zomer- en paarverblijfplaats. In verband met de gewenningsperiode van de gewone dwergvleermuis, wordt een periode van minimaal 3 maanden aangehouden, hetgeen hier ruimschoots het geval is. De vier vleermuiskasten zijn binnen een afstand van 100 meter van de huidige zomer- en paarverblijfplaats opgehangen, op een minimale hoogte van 3 meter. De vleermuiskasten hebben een vrije en lichtarme aanvliegroute en liggen buiten de invloedssfeer van de renovatiewerkzaamheden. Ook valt er geen kunstlicht op de kasten. Ruim een jaar ná afronding van de renovatiewerkzaamheden kunnen de tijdelijke kasten verwijderd worden, buiten de actieve perioden, bij voorkeur in het winterseizoen en ná constatering dat er geen vleermuizen meer in de kasten aanwezig zijn.

Ad 2: Tenminste 2-3 dagen voor de start van de werkzaamheden aan de dakconstructie, wordt de verblijfplaats ongeschikt gemaakt door het creëren van een onaantrekkelijk microklimaat. Dit gebeurt in de vorm van het verwijderen van (delen van) de dakconstructie, zodat er tocht of lichtinval optreedt. De avondtemperatuur dient tijdens het ongeschikt maken minimaal 10 graden Celsius te zijn, het moet droog zijn en er mag niet te veel wind staan.

Ad 3. De kritische periode voor het gebruik van het zomer- en paarverblijf is 15 april t/m 15 oktober. De werkzaamheden aan de dakconstructie vinden plaats vanaf 1 september tot medio oktober 2018. Dat betekent dat een groot deel van de relevante werkzaamheden in de paarperiode zal vallen. Het Kennisdocument gewone dwergvleermuis geeft echter aan dat de paarperiode tot de minst kwetsbare periode hoort, wanneer de verblijfplaats jaarrond gebruikt wordt. Dat lijkt hier het geval te zijn. Na het ongeschikt maken van de bebouwing voor het verblijf van de gewone dwergvleermuis, zal 3 dagen voorafgaand aan de werkzaamheden de bebouwing worden onderzocht, middels een avondonderzoek, op het mogelijke voorkomen van achterblijvende exemplaren van de gewone dwergvleermuis.

Ad 4: In het gerenoveerde gebouw zullen tenminste 4 permanente verblijfplaatsen geïntegreerd worden in het metselwerk van de gerenoveerde villa. De exacte locaties worden bepaald in overleg met een vleermuisdeskundige tijdens de bouw. Toegepast worden inbouwstenen die geschikt zijn als zomer- en paarverblijf voor de gewone dwergvleermuis. In Bijlage 3 (figuur 3) zijn de aan te brengen verblijfplaatsen globaal weergegeven.

De mitigerende maatregelen zijn in samenspraak met de opdrachtgever verder uitgewerkt en worden concreet beschreven in het "Activiteitenplan gewone dwergvleermuis Landgoed Klingelbeek, Ruimte voor Advies, november 2017". Dit activiteitenplan dient te allen tijde onder de betrokkenen bekend te zijn en op het werk aanwezig.

In de volgende tabel 2 zijn de maatregelen samengevat weergegeven.

Tabel 2: Overzicht van de mitigerende maatregelen.

Soorten waarop negatief effect wordt verwacht	Tijdelijke mitigatie	Vermijden gevoelige perioden	Ongeschikt maken of verjagen ruim vóór de ingreep	Permanente mitigatie
Gewone dwergvleermuis	Plaatsen van 4 tijdelijke vleermuiskasten (van het type Chillon van Vivara) in september 2016 op max. ca. 100 meter van huidige locatie en op minimaal 3 meter hoogte.	Bij jaarrond gebruikte verblijfplaatsen, lijkt de paarperiode tot de minst kwetsbare periode te horen om de werkzaamheden uit te voeren.	Voorafgaand aan de renovatiewerkzaamheden worden de verblijfplaatsen ongeschikt gemaakt d.m.v. het verwijderen van (delen van) de dakconstructie, zodat er tocht of lichtinval optreedt. Na het ongeschikt maken vindt een nadere controle plaats of de vleermuizen echt vertrokken zijn d.m.v. een avondonderzoek.	Aanbrengen van minimaal vier permanente verblijfplaatsen voor de gewone dwergvleermuis, door middel van inmetsekkasten. De permanente verblijfplaatsen dienen te allen tijde beschikbaar te zijn, moeten een vrije aanvliegroute hebben en mogen niet verlicht worden.

In de aanvraag beschreven overtreding van verbodsbepalingen

Aan de hand van het voorgaande is in de aanvraag bepaald welke verbodsbepalingen worden overtreden. Dit is aangegeven in het aanvraagformulier. Er is ontheffing aangevraagd voor de soort(en), verbod(en) en belangen zoals opgenomen in tabel 1.

Beoordeling

Beoordeling van de resultaten van het ecologisch onderzoek en de mitigerende maatregelen

Wij hebben het ecologisch onderzoek beoordeeld en wij oordelen dat het onderzoek op de juiste wijze is uitgevoerd en compleet is. De voorgestelde mitigerende maatregelen zijn voldoende en zijn gericht op een instandhouding van de leefomgeving voor de gewone dwergvleermuis en het aanbrengen van vervangende verblijfplaatsen voor de gewone dwergvleermuis.

In de aanvraag beschreven andere bevredigende oplossingen

De werkzaamheden zijn locatiegebonden. Alternatieve locaties voor de uitvoering van de werkzaamheden zijn dan ook niet aan de orde.

De nu voorgestane planning is erop gericht om het ongeschikt maken van de zomer- en paarverblijfplaats uit te voeren in de paarperiode van de gewone dwergvleermuis. Bij jaarrond gebruikte verblijfplaatsen, lijkt de paarperiode tot de minst kwetsbare periode te horen. Daarna kunnen de verdere werkzaamheden uitgevoerd worden. Dit met het oog op een zo gering mogelijke verstoring van de aanwezige beschermde soorten.

Beoordeling van de andere bevredigende oplossingen

Er zijn geen alternatieve locaties en wijze van uitvoering voorhanden die minder negatieve effecten op de gewone dwergvleermuis hebben.

In de aanvraag beschreven belang(en)

Ontheffing wordt aangevraagd in het belang van redenen van sociale en economische aard.

Beoordeling van belangen

Het ingebrachte wettelijke belang worden in dit geval als terecht beoordeeld. Gezien de bouwkundige staat van de villa, wordt renovatie noodzakelijk geacht en zou het niet uitvoeren van werkzaamheden op den duur leiden tot verval van het gebouw en het vervallen van de huidige verblijfplaats van de gewone dwergvleermuis.

Gunstige staat van instandhouding

In de aanvraag beschreven effect op de staat van instandhouding van soorten

Door de werkzaamheden wordt een zomer- en paarverblijfplaats van de gewone dwergvleermuis vernietigd. Door het nemen van de voorgenomen maatregelen is het zeer wel aannemelijk dat de gewone dwergvleermuis in het projectgebied aanwezig blijft en zich zelfs nog verder kan ontwikkelen.

Beoordeling van de effecten op de staat van instandhouding van de desbetreffende soorten
Het uitvoeren van de maatregelen als bedoeld in de aanvraag leidt niet tot verslechtering van de staat van instandhouding van de gewone dwergvleermuis.

Conclusie

Gelet op het voorgaande kan de gevraagde ontheffing worden verleend.

OVERIGE VERPLICHTINGEN

Wij wijzen u erop dat u zelf verantwoordelijk bent voor het verkrijgen van eventueel benodigde ontheffingen, vergunningen of toestemmingen op grond van andere wet en regelgeving.

ZIENSWIJZEN

Gedurende de periode van terinzagelegging kan eenieder schriftelijk of mondeling zienswijzen over het ontwerpbesluit naar voren brengen. Ingediende zienswijzen worden met het uiteindelijke besluit en de bijbehorende stukken ter inzage gelegd.

Schriftelijke zienswijzen kunnen worden gericht aan Gedeputeerde Staten van Gelderland, Postbus 9090, 6800 GX Arnhem, of aan post@gelderland.nl, onder vermelding van het zaaknummer dat op de eerste bladzijde van het ontwerpbesluit staat vermeld. Voor een mondelinge zienswijze of toelichting over het ontwerpbesluit kan contact worden opgenomen met het Provincieloket (telefoonnummer (026) 359 99 99).

Wij maken u erop attent dat alleen beroep tegen het uiteindelijke besluit kan worden ingediend, als de indiener ook een zienswijze heeft ingebracht tegen het ontwerpbesluit en men belanghebbende is.

De periode van terinzagelegging is te vinden onder de technische informatie van de kennisgeving. Deze kennisgeving is in te zien op de website van Overheid.nl.

Arnhem, 3 juli 2018

Bijlagen:

- Bijlage 1: Kaart plangebied;
- Bijlage 2: Locaties van waargenomen vliegroutes van vleermuizen en locatie van zomer- en paarverblijfplaats van de gewone dwergvleermuis;
- Bijlage 3: Globale locaties van tijdelijke en permanente verblijfplaatsen ten behoeve van vleermuizen.

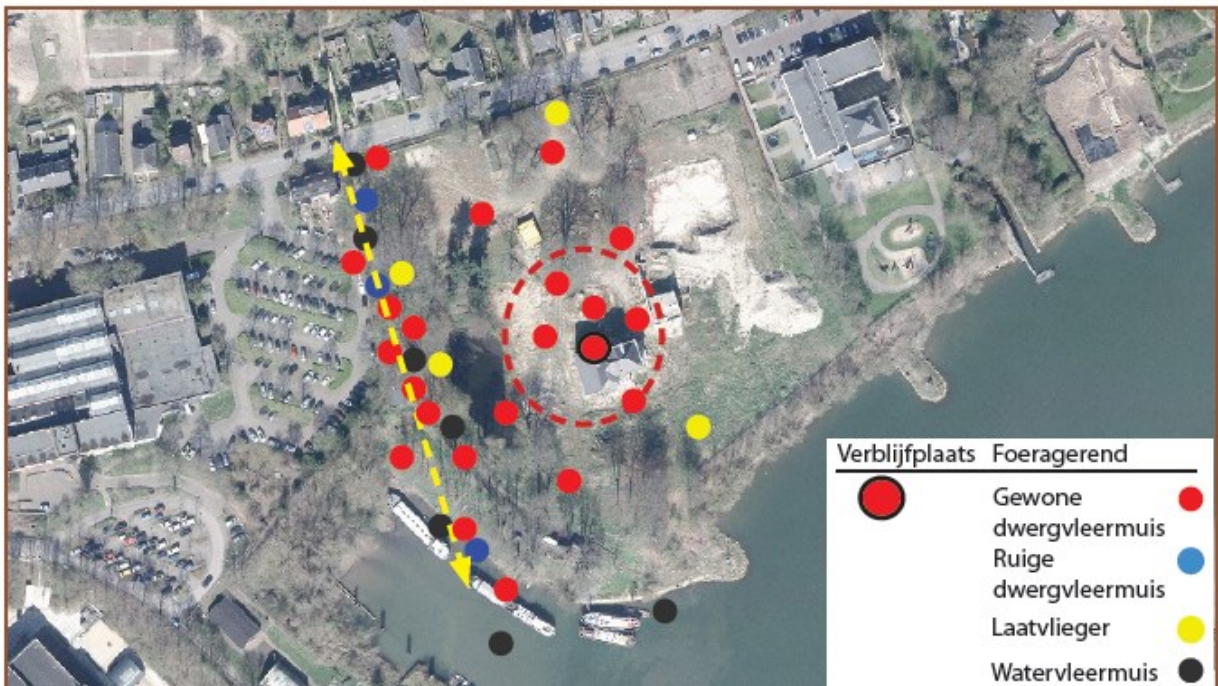
BIJLAGE 1 Kaarten plangebied Landgoed Klingelbeek te Arnhem.

Figuur 1: Begrenzing plangebied Landgoed Klingelbeek, Klingelbeekseweg 23 te Arnhem (rood-omlijnd). Voor de renovatiewerkzaamheden is de ligging van het voormalige Fraterhuis, in het midden van het plangebied, het meest relevant.

BIJLAGE 2: Locaties van waargenomen vliegroutes van vleermuizen en locatie van zomer- en paarverblijfplaats.

Figuur 2: Ligging plangebied en de locatie van het zomer- en paarverblijf (rode, zwart omlijnde stip) in de villa en de locatie van vlieg- en foerageerroutes van diverse vleermuissoorten.

BIJLAGE 3: Locaties van tijdelijke en permanente verblijfplaatsen ten behoeve van vleermuizen.

Figuur 3. Locaties van aan te brengen tijdelijke (rode stippellijnen) en permanente vleermuisverblijfplaatsen (ter plekke van de rode stip) in de te renoveren villa.

